

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi ujság

Felelős szerkesztő: TOMPA LÁSZLÓ.

Felelős kiadó: ifj. dr. JODÁL GÁBOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 12.

Megjelenik hetenként egyszer.

Előfizetés egész évre: 12 pengő.

Egyes szám ára: 24 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal telefonszáma: 39.

A MAGYAR UT

A rokon finn nép vezére mondotta nemrég, hogy a finn nemzet jövőjének biztosításához áldozatosságra, fegyelmezettségre és erkölcsi becsületességre van szükség. Ha a finn nép a nagy nemzeti létharcban ezeket az erényeket fel tudja mutatni, küzdelmét megnyerte.

Mintha a magyar nemzethez szólna ez a felhívás. Nem szabad ámitanunk magunkat, nekünk sincs másra szükségünk, a létharcát vivó nemzet nem vár más tőle: áldozatot, fegyelmezettséget és becsületességet.

Nemzetünk iránt ma nem szavakban, hanem látható, kézzel fogható tényekben kell szeretetünket megmutatnunk. Áldozatnak az olyan cselekvést nevezünk, amelyben az ember valamely értékes tulajdonát ajánlja fel hálája jeléül a nemzetnek. A magyar nemzetnek joga van minden gyermekével szemben a hálának igénylésére. Mid van, amit nem nemzetednek köszönhetnél? Gondolj a földre, melyen családi otthonodat felépítetted, a mezőre, ahol jószágaidat legeltetted, a kenyértermő barázdákra, lelked legértékesebb tulajdonságaira, a szádból hangzó drága magyar szóra, lelkedből felszálló nótáidra, vagy ha úgy tetszik, imádságodra. Mid van, amit nem ennek a nemzetnek év ezredes küzdelme tartott meg neked mindmáig?

És most létharcát vivó nemzetünk várja tőlünk az áldozat tetteit. Hogy mindenünket, amit neki köszönhetünk, most neki ajánljuk fel. Ha kell az otthon békeségét, a férjet, a gyermeket, a föld termését, a jószágokat, nótáinkat, imádságunkat. Mindent a nemzetünknek, hogy újabb ezer esztendőre biztosíthassuk ajándékait. Ha most valamit elvonunk tőle, ő is elvonja áldásait tőlünk. A legnagyobb és legparányibb áldozatos tettel is, amit ma megadunk neki, — új győzelmet biztosítunk neki és magunknak.

Nem kevésbé kell fegyelmezetteknek lennünk. A fegyelmezettség a magunk akaratainak alárendelése vagy hozzáigazítása a nemzet akaratahoz. A legkisebb közösség sem állhat fenn, ha ab-

ban mindenki önfejlőleg cselekszik. Minél nagyobb cél elérésére néz egy közösség, annál több önmegtagadásra, annál nagyobb alkalmazkodásra van szükség a közösség tagjai részéről. A magyar nemzet ma külső és belső elleneségeivel vívja sorsát megpecsételő kemény küzdelmét. A közvetlen cél: ennek a küzdelemnek megnyerése. Fegyelmezett magyar ma az, aki minden más tekintet mellőzésével — tehát főképp önmaga érdekeinek teljes háttérbe szorításával — a nemzet győzelmi akaratát helyezi érdeklődése és tettei legelső helyére. A magyarság fegyelmezett magyarságnak akkor nevezhető, ha a győzelmi akaratnak minden egyéb akaratot alá-

tud rendelni, és az új Magyarországért a leghatározottabban mer és tud küzdeni. Minél több veszély fenyegeti a nemzeti élet belső rendjét: akár kívülről az ellenség, akár belülről az erkölcsi bomlás, annál sürgetőbb és egyedüli nemzeti kötelességünk: a megbontó veszély egy akarattal történő leküzdése.

Legvégül említjük, de nem utolsó, inkább első kötelessége ma minden magyarnak: becsületessé lenni. Erkölcsünkben tisztáknak és feddhetetleneknek. Becsületessé ember az, aki magától távollattja a becsületességet, és harcol a közösségi-, társadalmi-, hivatali-, magánélet tisztaságáért. A becsületességnak útjára kell lépnie ma minden magyarnak.

Aki ezt az utat választja, annak a legravaszabb ellenségekkel

kell megküzdenie. Aki eltökélte, hogy magában és maga körül a becsületesség ellen a harcot felveszi és valamilyen erkölcsi baj orvoslásához hozzákezd: el kell készülnie arra, hogy darázs-fészket bolygat meg. Aki azonban maga is erkölcsi lény, nem ijed meg a darázs-csipésektől. A becsület útján nem azok járnak, akik megundorodva a környezettől abbahagyják a megkezdett munkát. Aki a becsület útján halad, nem ilyen fából faragott legény. Aki ma a nemzet ügyének szolgálatát vállalni meri — pedig mindenkinek vállalnia kell —, az emberi alávalóságoktól, alattomos ravaszkodásoktól, jellemgyengeségektől nem ijed meg. Talán megkínózva, de vissza nem rettenve harcol az egyetlen célért: a nemzet életéért. (—)

Méltó helyükre kerülnek a zsidó írók könyvei

Alnevek — igazi nevek

Nemrég olvastuk, hogy Budapesten a zsidó üzletek bezárásával kapcsolatosan sok meglepő dologról értesültek a naiv lelkek. Például arról, hogy a gyönyörű olaszos hangzású »Jacopo di Cohen« olaszfagyalt árus üzlet tulajdonosát egyszerűen és tisztán Kohn Jakabnak hívták.

Ilyenforma volt az eset az irodalom terén is. Vettük és olvastuk a sok »magyar« könyvet: és most meglepetve vehettük észre, hogy gyönyörű magyar nevekbe burkolva egy zsidó szedte el pénztünket, helyette szellemiségének megfelelő »irodalmat« adva. Így derült ki Bede Jóból, hogy ő Rosenberg, Dénes Zsófiáról, hogy Deutsch a lelke, — nem is szólva Lengyei Menyhérről, akit Lebovicsnak, vagy Zsoit Béláról, akit Steinernek hívtak születésük, de meg nem keresztelkedésük idején. Révész Béla is Roth á vált, Ignotusból Veigelsberg lett, Molnár Ferenc Neumanná változott vissza. Szép Ernőnek sem olyan szép már a neve: Schön. A híres külföldiek közül pedig Vicki Baum, Maurice Dekobra, Ilja Ehrenburg, Otto Zweig és társaik lettek különböző nemzetbeliekből egy nemzetnek és fajnak képviselőivé azon a listán, amelyet Kormányunk a zsidó szerzők

műveinek többszörösítési, közzétételi és forgalombahozatali tilalmáról hozott.

Eltűnő „világhírességek“

Sok sok nevet látunk a hosszú névsorban. Ismeretleneket és nagyon is ismerteket vegyesen. Csak egyben hasonlítanak egymáshoz: mindegyik leplezni akarta, hogy ő milyen faj szülőtte. A kiadók és ujságok tervszerű propagandája pedig elhitette a nagyközönséggel, hogy ez az igazi irodalom, ez a magyar szellem kicsosodása, ezeken keresztül vár reánk, magyarokra a világhír és megbecsültség sok áldása.

Most eltűnnek e szerzők könyvei a kölcsönkönyvtárból, nyilvános és intézeti könyvtárból, könyvkereskedők polcairól és kiadóhivatalok raklátaiból. Méltó helyükre kerülnek: a papírmalomba, hogy hasznos, nemzetnevelő, országépítő könyvek származzanak abból, ami a könyvekben a magyarság számára is érték volt: papíryanagjukból.

Érdekes kimutatás

Az egyes társadalmi rétegekre nézve igen jellemző kimutatás lenne az, amely megmutatná, hogy melyik könyvtárban hány beszolgáltatásra köteles könyvet kaptak. Ahogy mi is-

merjük kolozsvári, pesti kölcsönkönyvtárak katalógusait, igen hatalmas lehet ez a szám a nagyobb városok olvasóközönségének szánt könyvtáraknál. Most azonban csak egyetlen adatot közölhetünk, ami nyilván mutatja, hogy székely városainkat, s különösen tanuló ifjúságunkat mennyire nem fertőzte meg ez a szellem. A székelyudvarhelyi Református Kollégium közel 45.000 kötetes könyvtárában ugyanis (a hozzá tartozó ifjúsági, tanári stb. könyvtárakat is beleszámítva) 71 magyar és 18 idegen zsidó szerző műve esik csupán beszolgáltatási kötelezettség alá. Minden 1000 könyvből tehát mindössze 2 darab, — ezek is többnyire ajándékba küldött, annakidején irodalmi díjakkal kitüntetett munkák. Valószínűleg ugyanaz a helyzet a római katolikus Gimnáziumnál is.

Hát a ponyva?

Milyen jó lenne, ha azt a sokat emlegetett, és könyvesboltjainkban, dohányáros boltjaink kirakatában még mindig ott éktelenkedő ponyvairodalmat is listára szedné végre egy rendelet. Hiszen ezek ficermántosra csavart, többnyire angol hangzású neve mögött is pesti zsidók lapultak meg. Reméljük, hogy hamarosan találkozunk a filléres, pengős, utóbb 320 pengős vagy még drágább »regények« szerzőinek eltorzított álneveivel is, hogy utólrje ezeket a »műveket« is a jól megérdemelt zuzómalom feldolgozás.

Akinek pedig magán könyvtárában leledzenek olyan művek, amelyek hangzatos nevei mögött zsidó és szellem rejtőzködik: semmi akadálya nincs annak, hogy könyveit a papírgyűjtőknek be ne szolgáltatassa, hogy ezek a könyvek is találkozhassanak társaikkal a könyvek ama nagy internáló táborában, (s. g.)

A háboru hírei

Lapunk május 8-i számában közöltük az elmúlt két hónap általános háborus képét, inkább a keleti hadszíntérnek és a Hazánkat közelebről érdeklő hadi cselekedeteknek szentelve több teret. Most inkább az általános európai helyzetről szólnunk, megemlítve előbb a minket közelebről érdeklő újabb eseményeket is.

Keleti hadszíntér. A szovjet-csapatok Románia középső részén (Moldovában) több ízben megismételt nagy áttörési kísérlete 386 harckocsi megsemmisítése és több, mint 20 hadosztály szétszórása után teljesen megheiusult. Nagyobb támadásba sem az északi, sem a középső szakaszon sehohsem kezdett az orosz. A magyar csapatok újabb terepszakaszok elfoglalását és sok nehéz páncélos megsemmisítését jelezték. Az előjelek szerint hamarosan nagyobb összecsapásokra kerül sor. — A déli szakaszon tovább tartott a Krim ostroma. A hatalmas félszigetet a német-román hadsereg az elmúlt hónapok alatt részben kiürítette, csupán a híres hadikikötő: Szebasztropol környékét védve igen hatásosan. Az utolsó hírek előbb Szebasztropol rommáírt városának kiürítéséről számoltak be, azután megtörtént az egész Krim-félsziget teljes kiürítése is.

Újabb bombázások. Légharítás. Mint már jeleztük, *Budapestet* május 4-én éjjel újabb súlyos bombatámadás érte. Az ellenség összevissza dobálta főképp gyújtóbombáit fővárosunkra. Most elsősorban érte légitámadás a Belvárost is. Emberéletben alig esett kár, s a tüzeket is hamar elfojtotta az éber és bátor légoltalom és tűzoltóság. Mintegy 4 bombázó lelövését jelezték. — 10-én (csütörtökön) éjjel a készülő újabb éjszakai bombázást az

éber légvédelem és vadászgép ellenállás úgy szétszórta, hogy csak szórványos, tervszerűtlen bombázás volt. Zavarórepülésekről is gyakran adott hírt a rádió.

Ugyancsak súlyos és többszöri légitámadás érte *Románia* több nagy városát is, különösen Bukarestet, ahol másfél nap alatt három súlyos bombázás volt. Plojest és Turnuszeverin felett 47 angolszász gépet lőttek le. De támadták Krajovát, Piteset és Kampinát is, valamint Erdélyben

Brassót. Brassó bombázása alatt nálunk is légiriadó volt.

Az orosz harcát felett megjelentek az új német titkos légharító fegyverek. Egy szemtanú leírása szerint 3 német vadászgép az új fegyverrel 250 szovjet bombázót szórt szét, s a földi légvédelem segítségével 37-et semmisített meg. Hamarosan bevetésre kerül az új páncéltörő repülőgép is, amelyet harckocsik ellen alkalmaznak.

A többi európai harcátér. Az olasz hadszíntéren az utolsó két hónap állóharca után az elmúlt hét végén élenkült meg a harc. Az angolszászok,

akik eddig sem Cassinónál nem tudtak továbbtörni, sem Róma alatti partraszállásukat nem tudták gyümölcsöztetni, csupán állandó súlyos veszteségeik voltak, most hatalmas erővel kezdtek a Gusztáv-vonal elleni új támadásba. A helyzet igen súlyos, de nagyobb eredményről még nem tudnak beszámolni. Így valószínűleg hamarosan újra beérik a német csapatok által teljesen kiürített és »szabad város« nyilvánított Róma időnkinti bombázásával. Nemrég például a műkincseiről híres Firenze belvárosa ellen is súlyos légitámadást intéztek.

Német- és Franciaország különböző városait, különösen vasúti csomópontjait rengeteg légitámadás érte az utóbbi időkben. Ugy látszik, hogy az angolszászok a régesrég beharangozott »előzönlés«, azaz partraszállás »puhítására« akarják reptülőiket felhasználni. Ez azonban sehogysem sikerül nekik. Franciaországban már több, mint 20.000 halálos és mintegy 30.000 sebesült áldozata van a légitámadásoknak. A károsultak száma egymillióra tehető. 10 várost teljesen szétromboltak a volt szövetségesek légitámadásai. — Berlint is igen sok légitámadás érte, de az utóbbiakat igen súlyosan torolták meg a német vadászgépek, mintegy 140, többnyire négy motoros bombázót pusztítva el egyszer egyetlen támadás alkalmával.

A semleges államok ellen súlyos gazdasági és fenyegető-offenzívát indítottak az angolszászok. Törökország meg is tagadta a króm-érc szállítást Németországba, és Spanyolország sem mer már wolfram-ércet szállítani. Svédország és Portugália azonban ezideig ellenállottak az angolszász követeléseknek, amelyek a semlegesség leg-súlyosabb megsértését jelentik azok közül, amelyeket eddig feljegyzett a történelem. — Tetézi a helyzetet a semleges követségek mozgási és levelezési szabadságának mostani korlátozása, amely az Angliában tartózkodó követeket »légmentesen elzárja« a külvilágtól. Az intézkedést ugyan-csak a régvárt partraszállás előkészületeivel indokolják.

Finnország végleg visszautasította a szovjet megalázó és burkolt formában az ország teljes önállóságát megszüntető »békefeltételeit.«

Norvégia esetleges elfoglalása esetén a Szovjet bejelentette igényeit erre az északi államra.

Európán kívül a japán csapatok India földjére való betörése volt az elmúlt hónapok legnagyobb jelentőségű eseménye. A burmai határon át mélyen betörték a japánok Indiába, jelenleg Imphal hatalmas városát fenyegetve. — Észak-Kínában is teljes erővel megindult a japán előretörés, két hadseregük nagy bekerítést végrehajtó sikeres támadásával és összetalálkozásával. Loyang és egy sereg hatalmas város elfoglalásával óriási új területeket nyertek a japánok az angolszászok felé vészjeleket leadó kínai köztársasági kormánnyal szemben. — Viszont az angolszászok Új-Guineában szálltak partra, s több szigetet foglaltak vissza a Csendes Óceánban. Ez súlyos szárazföldi és tengeri veszteségeikbe került. Legutóbb 2 hatalmas repülőgép-anyahajójukat súlyosztették el a japánok, akik a hatalmas hadiflottát számukra kedvezőbb terepre akarják csalogatni.

Hirdetmény a nemtényleges katonák jelentkezési kötelezettségéről

1.) Elrendelem, hogy minden 48 éves és ennél fiatalabb, nemtényleges katonaviselt személy, aki katonai igazolványi lappal, vagy igazolványi pótlappal rendelkezik, a jelen hirdetmény kifüggesztése után bekövetkező minden olyan végleges vagy ideiglenes lakásváltoztatását, amely 5 napnál előreláthatólag hosszabb ideig tart, a beköltözését követő 24 órán belül, a rendőri bejelentési kötelezettségétől függetlenül, az igazolványi lapjában (pótlapjában) feltüntetett állománytestének írásban bejelenteni tartozik.

2.) A bejelentést levelezőlapon vagy levelezőlap nagyságú papiroson lehet megtenni, s az bérmentesítés nélkül adható fel az illetékes állománytest címére. A címoldal bal alsó sarkába a »Hivatalos felszólításra« szavakat kell felírni. A jelentés az alábbi pontokra terjedjen ki:

- 1.) Név;
- 2.) Születési éve és szülőanyja leánykori neve;

3.) Eddigi bejelentett állandó lakása;

4.) Új lakása (pontos címe);

5.) Új lakása állandó e, vagy ideiglenes? Ha ideiglenes, előreláthatólag meddig fog ott tartózkodni?

6.) Kelt és aláírás.

Példa a kitöltésre: »1.) Nagy János, 2.) 1910. Péter Mária, 3.) Kun hegyes, Horthy M. u. 15., 4.) Budapest, Lehel u. 40 II. em. 10., 5.) Ideiglenes, 2 hét, 6.) Budapest, 1944. április 10. Nagy János.«

3.) Az a nemtényleges katonai személy, aki a fentiekben elírt jelentkezési kötelezettségének teljesítését elmulasztja, a honvédelemről szóló törvény (1939: II. tc.) 224. § a értelmében, katonai fegyelmi uton fog felelősségre vonatni. Aki pedig háboru idején fondorlatot használ abból a célból, hogy a hadkötelezettség alól magát kivonja vagy mást kivonjon, ugyanazon tc. 180. § a értelmében 10 évig terjedhető fegyházzal büntetendő.

M. kir. Honvédelmi Miniszter.

A csalán

Beszerezhetetlen anyagok.

Háziiparunk legfontosabb művelési ága, a szövés ugyyszólván: pang. Legalább is fehér- és ruhaneműnek valót alig, vagy egyáltalában nem szőnek asszonyaink. A kender és len kidolgozása és fonása még nem üti meg a mértéket. A gyapju és gyapot simulékony és könnyű fonalát tehát nélkülözi a szövő asszony. Nagyon sok háziipar szűnt meg a beszerezhetetlen anyagok miatt. A gyapotfonal hiányát nagyszerűen pótolná a csalán. Kelet-Ázsiában, Szudánban, Kínában természetlik. Szudánban a ramirost kitűnő szövőanyag, azt pedig tudjuk, hogy Kína, Szudán és India egyszerű asszonyai ezen a téren felülmulják a szövésben más országok asszonyait. »Valamikor Német- és Franciaországban (Picardie) a vadontermő Urtica dioica szárából zöldes rostot, a csalánrostot készítettek, melyből tisztán fehéríthető csalánszövet készült, de a pamutszövetek általános elterjedése óta ez már alig történik, mert a gyapot a csalánt kiszorította helyéből.«

Mire jó a megvetett csalán?

Most tehát időszerű a megvetett

csalánt újból munkába fogni. Ki ne emlékeznék a finom és fátyolszerű szerb szadákra, melyeket kihimezve, vagy szedettnek szöve árultak? Ruhaanyagnak, sőt fehéreneműnek, hálóingnek, gyermekruhácskáknak, kézimunkaanyagoknak kitűnő, de láttam belőle színes, szedett szélű függönyöket, kis terítőket. Nagyon olcsók voltak és szépek. Tartósságuk felveszi a versenyt a gyapottal. Mint növényi anyag indanthrén festéssel nagyszerűen festhető, tehát szintartó és úgy a mosást, mint a napot kitűnően bírja. Ezzel az anyaggal, ha bizonyos eljárással puhává tesszük, pótolható a Wolga himzőfonal, mely most beszerezhetetlen.

Megszűnt háziipar.

A Wolga himzőanyagot különösen Erdélyben használják mindenfelé. Írásos, szálánvarrott, széki és keresztiszemes himzésekhöz nélkülözhetetlen. Így estek el azok a háziipartelek a keresettől, amelyek kizáróan ezekkel a himzésekkal foglalkoztak. A körösfői Mihály György (Lili) bácsi már 3 év óta panaszkodik, hogy nem jutnak himzőfonalhoz. »Lili« bácsit mindenfelé ismerik. Ő szokta árulgatni a Körösfőn készült álomszép írásos és egyéb varrottas terítőket, párnákat, függönyöket, ágyterítőket. És most a szintartó Wolga fonal hiányában nem jutnak munkához, így a keresettől is elestek, mint ahogy el-esett a többi erdélyi háziipartelep is.

Kéznel a segítség.

Ezen a hiányon a csalánnal segíthetünk. Ennek a nemzetgazdasági szempontból is fontos anyagnak jövője van. Valószínű, hogy gyapotot beláthatatlan időn belül nem fog lehetni kapni, ezt az ürt a csalán nagyszerűen töltené be. A csalán igénytelen, nem kíván ápolást. Ha a földet, melyet vele bevetünk, úgy készítjük el és úgy porhanyítjuk, mint azt a kendernél tesszük, már kitűnő eredményt érünk el. Aki egyszer kísérletezett vele, az nem fogja abbahagyni. Így lesz belőle asszonyok öröme, akik megszöhetik majd finom fonalát és boldogan rakhatják be a belőle készült szép fehér és színes holmit le vendulával illatosított »sublód«-jukba, vagy a hálás csalánzóttest feltehetik nyíló muskátlival megrakott ablakjuk elé lenge függönynek. Így lesz belőle sok sok ezer dolgozó, fonó-szövő asszonynak, családnak újra kenyere s ami szintén fontos, nem szorulunk behozatalra, sőt az elkészített anyagokat külföldre szállíthatjuk és ezzel is gyarapodunk.

Muzsnayné Cs. Gabriella

Még mindig Karády...

Nemrég adta hírül a Magyar Távirati Iroda, hogy a néhány hét óta őrizet alatt tartott Karády Katalint szabadlábra helyezték, de tudomására hozták, hogy rendőri felügyelet alatt tartják. Lakását csak nappal hagyhatja el, közvetlen környezetén kívül senkivel nem érintkezhetik, nyilvános helyeket nem látogathat, főútvonalon nem járhat. Meghatározott időnként pedig jelentkeznie kell a toloncházban működő rendőrkapitányságon.

Eddig is tudtuk, hogy a Karády név felvett, hamis név; a Karády-féle művészet hamis művészet. Idegen tőlünk és fajtánktól. Eddig is sok ízben emeltük fel szavunkat a Karády-filmek ellen, amelyek építeni nem, csak rombolni tudnak. A tények mutatják, hogy igazunk volt.

Most hallottuk azonban, hogy a székelyudvarhelyi mozi e héten újra Karády-filmet tűzött műsorra. Még mindig Karádyt. Mindenek dacára és ellenére Karádyt.

Hát nekünk elég volt! Nem kérünk belőle! Nézzék és hallgassák az ő Karádyjukat azok, akik hozzá hasonlóan rendőri felügyelet alatt állanak és időnként a toloncháznál jelentkeznek. A nyilvános helyeket nem látogatható, fő utvonaltól eltolt Karády nem kell Székelyudvarhely jóérzésű közönségének. S ha mégis bemutatják: reméljük, hogy lesz elég erkölcsi érzés és bátorság városunk közönségében az ilyen kísérletek egyszersmindenkori megszüntetésére. (—s—)

Lapzártá után értesültünk, hogy rendőrségünk — a belügyminisztérium utasítására — betiltotta a Karády-film előadását.

Az EMKE-szerelvény titokzatos utjai

Megyénk népművelési titkára a hétfő délutánra várt, filmeket bemutató, falvainkban szertejáró EMKE-autó helyett hétfő délnél a következő szövegű táviratot kapta: »Szerelvényünk elindult volt, de technikai hiba miatt visszatért félútról.«

A válaszként azonnal elküldött távirat után erre a következő szövegű válaszlevelet küldte a titkár az EMKE vezetőségéhez: »Sajnálattal és végtelemül elkeseredve vettük tudomásul a szerelvény visszatérését. Hogy mi történhetett, nem értjük, de nem is érthetjük. Helyzetünk nagyon kellemetlen. A községek mindenikét személyesen látogatta végig a népművelési titkár. A vármegye alispánja külön intézkedett, hogy a községek előljárói minden szükséges dolgot megtegyenek a lehető legnagyobb érdeklődés felkeltésére. Minden hivatalos, fontos dolgot félretéve készült a megye a szerelvény méltó fogadtatására. Az előadók felkészülve vártak.

»Annál szomorubb, hogy mindannyiunknak sorozatosan és fokozatosan kell az EMKE dolgokban csalódnunk. Így dolgozni és eredményeket felmutatni nem lehet. A vezetőség pedig — ilyen körülmények között — nem hajlandó tovább az EMKE vármegyei ügyeit intézni.«

A levél megértéséhez hozzátarto-

zik, hogy a kizárólag Erdély megyei részére nagy állami támogatással készített szerelvény tartózkodási helye — Csik, Háromszék és Udvarhely megyék ismételt ellenkező kérésére is — Marosvásárhelyen van, s a szerelvény tudomásunk szerint eddig mindig csak ígérte, de sohasem váltotta be lejtőtelét e három székely megye bármelyikébe.

A zsidóvagyon nyomában

Még egy hét „kegyelmi idő”. — Biztos bizonyítékok. — Internálótáborba kerülnek a rejtegetők.

A zsidófront felgöngyölése.

A városunkból kitelepített zsidóság nyomában hátramaradt erkölcsi piszok felszámolására minden előkészület megtörtént. Bár lejárt már a zsidóvagyon beszolgáltatására először kitűzött idő, a belügyminisztérium jóvoltából — egy szerdán megjelent rendelet értelmében — még egy heti haladékot kaptak a megtévesztettek a birtokukban levő zsidóvagyon beszolgáltatására. Az ez idő alatt tett bejelentés miatt az illetők ellen semmiféle eljárást vagy megtorlást nem tesznek folyamatba. De jaj annak, akinél ez utolsó »kegyelmi idő« lejárása után is még mindig zsidóvagyon van, vagy aki részes annak rejtegetésében: irgalmatlanul internálótáborba kerül.

Megdöbbenéssel fogják az érdekeltek hamarosan tapasztalni, hogy nincs biztos rejtekhely sehol, — és hogy nincs kimélet sem! Az illetékes hatóságoknak a legpontosabb adatok állnak rendelkezésükre.

Megszűnik a dáridózás.

Hiába bizakodnak magas pártfogóikban ezután azok, akiket eddig mindig kihuzott »valaki« a csávából. A magas és legmagasabb pesti össze kötetések ideje lejárt. Megszűnik a dáridózás, a husz személyes pezsgős vacsorák itt és Budapesten.

Fény derül a titokzatos erdő és telep égésekre, és az elmúlt idők minden szennyére és bünére. Senki nem menekülhet meg, és városunk és me-

Miután a baj gyökere — úgy látszik — a központi irányításban van, hír szerint az Udvarhely vármegyei tagozat erőyes hangon kívánja megsűrgetni az évek óta meg nem tartott közgyűlést, — tervszerű irányítást és a vezetésre alkalmatlan elemek azonnali kicserélését kérve. Ellenkező esetben megyénk nem vállalja tovább az EMKE munkájában való részvételt.

gyénk lakossága fel fog szabadulni az eddig reá nehezdedő lidércnyomás alól.

Igen, ennek meg kell lennie, mert másképp hiába volt minden. Így és ezt követeli a magyar jövődől!

Egyetlen menekvés van.

Sokak számára, az igazi bűnösök számára azonban lezárt már minden visszafelé vezető út. Csak egyetlen út áll nyitva: az, amelyik az internálótáborba vezet.

De vannak mások, akik saját hibájukon kívül kerültek bele a zsidóság és a megtévedt magyarság sorai közé, talán kényszer-helyzetben. Akik később jöttek rá: miben segédkeztek, — vagy akik csak e sorok olvasásakor döbbenek rá bűnükre. — Akik megbízható adatok beszolgáltatásával, vagy tudatlanságuk tényleges bebizonyításával igyekeznek segítségére lenni a hatóságoknak, azok még megmenekülhetnek, hiszen a tisztogatás célja nem kismembek megsemmisítése, hanem a közélet megtisztítása és a szennyes mult lezárása.

Sokan még mindig azt hiszik, hogy folytathatják eddigi bűnös életüket zavartalanul tovább. Mások különböző adományokkal próbálják elhárítani a fejük fölötti veszedelmet. De minden hiába! Új élet kezdődik, — s ez az új élet megállíthatatlanul jön. A jövődők tisztaságáról, életünkről van szó. Nem állhatunk többé félre és nem habozhatunk semmiben!

(s. g.)

Sulyos orvoshiány városunkban

Mostanában gyakran előfordul, hogy városunk beteg lakossága nem tudja, kihez forduljon, mert orvosaink nagyrésze hol egyszer, hol másszor katonai szolgálatot teljesít.

A menekülő, a malomárok piszka, a háboru idején könnyebben s gyorsabban terjedő ragályos betegségek egyaránt megkövetelik, hogy lehetőleg elejét vehessék orvosaink a bajnak, — azaz hogy az orvost keresők inkább könnyebben, mint nehezebben találhassanak orvost maguk vagy családtagjaik részére.

Régebben a tisztiorvosoknak meg volt engedve a praktizálás, tehát a betegek fogadása és felkeresése, most azonban ez rendeletileg tilos. Arról sem tudunk, hogy két felszerelt s bizonyára orvosokkal is ellátott vöröskeresztes kórházunk orvosaihoz fordulhatnak e és mikor civil betegek is? Tudomásunk szerint ez nem is lehetséges.

A város és a megye idejövő gyógyulástkereső betegei tehát sok esetben úgy mennek haza, hogy nem tudják orvos előtt elmondani sem bajukat, vagy megvizsgáltatni betegségüket. A megtalálható orvosokat pedig ez a helyzet tulságosan igénybeveszi, úgy hogy hosszú órákon át kell vizsgálatra várniuk az előszobázó betegeknek.

Nem tudjuk, ki és hogyan hivatott e bajon segíteni. A magunk részéről azonban készen állunk arra, hogy akár hetenkint díjmentesen közöljük a városunkban megtalálható orvosok nevét és fogadási óráját, az esetleg ugyan-csak praktizáló vöröskeresztes vagy tisztiorvosokéval együtt. Csak arra kérjük az illetékeseket, hogy ezeket az adatokat velünk idejében (minden szerda délig) közöljék.

Jó volna azonban olyan hatósági rendelet, amely e kivételes időkben megengedi a praktizálást a tisztiorvosoknak, katoniorvosoknak is, hiszen a város egészsége nagyban befolyásolja az itt gyógyulást kereső sebesültek egészségét is.

Ipartestület hírei

A zárolt és korlátozottforgalmu árucikkek utalványozásával kapcsolatosan többször közöltük, hogy minden zárolt anyagot kedd, szerda és csütörtök napokon utalványoz az Ipartestület.

A rend és a munkabeosztás érdekében kérjük iparostársainkat, legyenek figyelemmel az anyaggazdálkodási napokra, és csak ezeken a napokon keressék fel az Ipartestületet utalványok átvétele végett. Az Ipartestület csak iparjogositvánnyal rendelkező önálló iparosok részére utalványoz ipari anyagot, félkészgyártmányt.

Jelenleg a cérna, borotva és mosószappan, vargafonal utalványozása van folyamatban.

A lenolajkence, enyv, enyvezett-falemez szállítása a vasuti teheráruforgalom korlátozása miatt késett meg. Remény van arra, hogy ezen anyagok is nemsokára megérkeznek, és akkor ezt e hírek rovatában közölni fogjuk. Minden megérkezett árut, illetve anyagot, az elosztó kereskedő kirakatában kifüggesztett fehérszintű táblán fogunk jelezni.

Ez év III. nyolcadára még nem érkeztek meg a ráf, patkóvas, sodrony szeg stb. jegyek. A fenti anyagot, illetve árut (vasat) igénylő mezőgazdák forduljanak az illetékes Vaselosztó Bizottsághoz kérelmeikkel.

Közöljük az érdekeltekkel, hogy új építkezésekre építési anyagot utalványozni nem szabad és nem lehet, ilyen anyag rendelkezésünkre nem áll.

Pár héttel ezelőtt a papirkorlátozások miatt a sajtóügyek kormánybiztosa betiltotta az Iparos Hírlap megjelenését.

Örömmel közöljük, hogy ugyan-csak a kormánybiztos felterjesztésére a m. kir. miniszterelnök engedélyezte a Magyar Iparos Hírlap kiadását, mint a magyar iparosság egyetlen országos hetilapját. Az Iparos Hírlapra történt előfizetéseket, a Magyar Iparos Hírlap előfizetéseként ismeri el a kiadóhivatal. Országszerte nagy örömet szerzett a lap újbóli megjelenése az iparoskörökben, mert ez az újság hűzágpótló, szinte nélkülözhetetlen volt.

Különböző ipari pályákon helybeli és vidéki fiukat és leányokat tanulókként elhelyez az Ipartestület.

— Felszólítás. A Polgári Önképző Egylet felhívja úgy a temetkezési, mint az önképzőköri hátrálékos tagok figyelmét, hogy tagsági díjait fizessék be pontosan, mert ellenkező esetben kénytelen lesz a vezetőség a legújabb alapszabály rendelkezését alkalmazni, hogy aki három halálesettel hátrálékban van, azt minden további felszólítás nélkül, az eddig befizetett tagdíjainak és minden jogainak elvesztése mellett törli a tagok sorából. Gondolja meg minden tag, hogy az egyesület csak akkor tehet eleget a tagokkal szemben vállalt kötelezettségének, ha a tagok is komoly köteleességüknek tartják a pontos fizetést. — Továbbá értesítjük tagjainkat, hogy ezután a pénztárnok minden vasárnap reggel 9 órától déli 1 óráig befizetési napot tart a polgári kör könyvtárszobájában, ahol legkönnyebben intézhetik el a tagok a befizetéseket annál is inkább, mert ezután a pénzbeszedő csak egyszer fogja a nyugtát a házhoz kivinni. 2-4

Riasztóügyeletünk hiányosságairól

Mint ismeretes, miniszteri rendelet intézkedett a riasztóügyelet megszervezéséről. Már ismertettük a rendelet minket leginkább érdeklő részeit. Mindenki tudja házcsoport-beosztását; városunk legtöbb helyén rendszeresen meg is tartják a riasztóügyeleti szolgálatot.

Ujabb intézkedések.

Miután az első intézkedést többen félreértették, annak kiegészítésére és magyarázatára a honvédelmi miniszterium légoltalmi csoportfőnöksége újabb intézkedéseket — inkább tanácsokat — adott ki. Ezek közül a leglényegesebb az, hogy a zavaró repülést csak azokkal kell a riasztóügyeletnek közölnie, akik erre külön felkértek a házparancsnokot. Ilyenkor ugyanis néha jó és szükséges a kellő előkészület a veszélyeztetettebb helyeken, — nálunk azonban ilyesmi eddig még nem vált szükségessé, s az ok nélkül való riasztásoknak semmi értelme nincs.

A riasztóügyelet — szól egy másik intézkedés — lehetőleg hallgassa a rádió jelzéseit, de a fontos az, hogy a szirénák megszólalásakor félpercen belül riaszthassa a rábizott házat vagy házakat.

Végül: míg egyfelől súlyosan megbüntetik azt, aki a házparancsnok jogos és indokolt rendelkezésének ellenszegül s pl. megtagadja az éjtszakai szolgálatot, — addig másfelől a házparancsnoki szolgálat igazságtalan vagy visszaélő teljesítése miatt azonnal jelentést kell tenni a következő magasabb önvédelmi előjárónak (háztömbparancsnok, alkörzetvezető stb.). Természetes tehát, hogy ezek nevét, címét is tudnia kell a lakóknak.

Hiányosságok.

Ugy látjuk, hogy városunk légvédelmének ellátásában többé-kevésbé súlyos hiányok vannak. Így pl. sok helyen van a házparancsnokság olyanokra bízva, akik betegesek, magatehetetlenek, s így legkevésbé alkalmasak e nagy felelősséggel járó, mozgékonyt megkívánó feladatra.

Vannak azután házcsoportok Székelyudvarhelyen, ahol még meg sem kezdték az éjtszakai riadóügyeleti szolgálatot. Más hol a jelzőeszköz hiányzik, amellyel éjjel vagy nappal a házat vagy házakat kellő módon riasztani lehetne. Ismét máshol be vannak ugyan osztva az ügyeltesek, de nem adják át egymásnak az ügyelteséget, s így azt sem lehet tudni, hogy nem alusznak e szép csendesen őrhelyükön.

Sok helyen nem történt meg a lakók összehívása, az egyes nagyobb bérházak külön házparancsnokának megbízása. Reabizák pl. az éjtszakai virrasztást egy szolgálóleányra, aki azt sem tudja, hogy légiriadó esetén át kell-e mennie a szomszéd háza is és kihez? Ismét máshol nincs meg a rendszeres beosztás, és csak kapkodva, találmányra válasszák meg az éjtszakai riadóügyelteseket.

Ellenőrzést kérünk!

Láttuk még komolyan fenyegető légiveszély esetében is (pl. legutóbb a

tőlünk légvonalban repülőgép által 12—15 percnyi megközelíthető távolságban levő Brassó bombázásakor), hogy sokan — főképp a város külső részeiben — nem mentek le az óvóhelyekre, hanem tovább végezték napi dolgukat, sőt gyermekeiket is begyűjtötték rozoga házukba. Olyanokról is tudunk, akik kertekbe, nyílt terepre futottak a szirénák megszólalása után, s így a lehető legnagyobb veszélynek tették ki magukat.

Azt viszont sehol nem tapasztaltuk még eddig, hogy úgy légiveszély alatt, mint nappal, este vagy éjjel bárki is ellenőrizné a lakosság visel-

Székelyföldi Közigazgatási és Gazdasági parancsnokság.

191. szám. kt. 1944.

Hirdetmény

Az összes állami, vármegyei és községi hatóságok vezetői és alárendeltjei tudomására hozom, hogy mindennemű és a m. kir. honvédség, avagy a német hadsereg alakulatai részéről felmerülő kívánság és kérelem s az ezekkel kapcsolatos érintkezés csak a területileg illetékes Közigazgatási és Gazdasági Parancsnokságokon keresztül teljesíthető, tehát minden ilyen irányú kérelemmel a hozzáfordulókat oda kell utasítani.

Ilyen kérelmeket sem a polgári hatóságok, sem a m. kir. honvédség közvetlenül, — a Közigazgatási és Gazdasági Parancsnokságok közvetítése nélkül — nem teljesíthetnek.

vitéz Körmeny Géza ezredes sk.

Székelyföldi Közigazgatási és Gazdasági parancsnok.

Székelyudvarhely megyei város polgármestere.

4275/1944. szám.

Véghatározat.

A m. kir. városi és járási állatorvos javaslatára a városon áthaladó ukrán menekültek által behurcolt ragadós száj- és körömfájás elterjedésének további megakadályozására, Székelyudvarhely város területére, a mai naptól kezdődőleg 90 napra az ebzárlatot elrendelem.

A város területén a zárlat tartama alatt minden kutyát és macskát olyan módon kell rendes tartási helyén elzárva, vagy minden kutyát oly módon kell rendes tartási helyén megkötve,

kedését és a légvédelmi szabályok betartását. Az illetékesek beérik azzal, hogy *szemük előtt* az utcákon és tereken végrehajtsa mindenki az előírásokat, — de hogy a házakban, külső utcákban mi történik, arra nincs gondjuk.

Nézetünk szerint kötelezni kellene minden házparancsnokot a beosztás, tudnivalók kifüggesztésére könnyen látható helyen (kapualj, kerítés); ezek alapján pedig nappal és éjjel ellen kellene őrizni a rendelkezések pontos betartását. Nem vehetjük még mindig játéknak azt, ami már régen komoly valóság, — és kit, hogyan lehet vajjon »kártalanítani« egy, a mi gondtalanságunk miatt elveszett emberéletét?!

Ügyeltes.

vagy lehetőleg megláncolva elkülönytteni, hogy idegen kutyákkal vagy macskákkal ne érintkezessék. A kutyák elzárása, megkötése vagy megláncolása mellőzhető, ha szökésüket biztosan megakadályozó zárt udvarban tartják őket.

A város területén csak olyan kutyát szabad pórázon vezetni, mely harapás ellen biztosan védő szájkosárral van ellátva.

A város területéről kutyát vagy macskát csak polgármesteri engedéllyel, a hatósági állatorvos előzetes kedvező vizsgálata után szabad kivinni.

Rendeltetésszerű használatuk idejére ki vannak véve az előbbi három bekezdésben foglalt rendelkezések alól, s ennél fogva rendeltetési céljaikra engedély nélkül szabadon használhatók mind a város területén, mind azon kívül a teherhúzásra szolgáló kutyák, ha harapás ellen biztosan védő szájkosárral vannak ellátva és szökésüket biztosan megakadályozó, kifogástalan huzószerkezettel vannak felszerelve.

A pásztor- és vadászebek, valamint a csendőrség és rendőrség, továbbá a honvédség szolgálatában álló kutyák pedig teljesen szabadon használhatók.

Rendeltetésszerű használatuk idején és helyén kívül, amennyiben vadászebekről van szó, a vadászterületen kívül, az ilyen kutyákat szintén el kell különíteni, vagy szintén csak pórázon és harapás ellen biztosan védő szájkosárral ellátva szabad vezetni.

Székelyudvarhely, 1944. május 16.

Polgármester mb.

Dr. Puskás István tanácsnok.

x Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik felejtethetetlen feleségem és drága jó édesanyám elhunytával alkalomával jóleső részvétükkel szívünk fájdalmát enyhítették, ezúton mondunk hálás köszönetet. Füley Dénés és gyermekei.

x Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, akik özv. Bokor Dénesné édesanyám elhunytával alkalomával részvétüket kifejezték, koporsójára virágot helyeztek és külön a Fenyőviz R. T.-nak ezúton mondunk hálás köszönetet. A gyászoló család.

x Kossuth u. 7. számú ház udvari részén fekvő emeletes téglás és kőből épült istálló anyaga eladó, azonnali lebontása hatóságilag elrendelve. Értekezni ugyanott. Gálffy Gálffy Anna háztulajdonos.

— Felhívás a tűzharcosokhoz. A székelyudvarhelyi Tűzharcos Szövetség felhívja a tűzharcos bajtársakat, hogy igazolványaik megújítása végett jelenjenek meg könyveikkel Szent Ferenc-utca 5 sz. alatt, a hadirokkant irodában. Ugy az elmaradt, mint az 1944. évi tagdíjak rendezendők, mert az igazolványok és jelvények csakis így bírnak jogérvénnyel. Jelentkezés kedden és vasárnap d. e. 11 től d. u. 1 óráig. Az új tagok ugyanitt megkapják igazolványaikat. Vezetőség.

* A tavaszi nagyszerű szépirodalmi könyvujdonságok megérkeztek és kaphatók a Könyvnyomda könyvesboltjában.

— A selyem-tenyésztésről. A m. kir. kormány a selyemgubó beváltási árát már megállapította. A jövő héten megkezdődik a selyemtenyésztés. Jelentkezzenek mindazok, akik ezzel foglalkozni akarnak. A tenyésztő rövid 32—35 napi mellékmunkával 200—500, sőt 1000 pengőt is kereshet. Aki legalább 10 kg. I. osztályu gubót termel a beváltási áron felül, kizárólag a selyemtenyésztők részére kiutalandó készletből hatósági áron egy pár cipőre való talpbőrt és más nehezen beszerezhető közszükségleti cikket: textilneműt, ruhaneműt és lábbelit is vásárolhat. Könnyű munka, nem kíván semmi befektetést. Asszonyok, diákok, leventék is eredményesen foglalkozhatnak vele. A selyemtermelés napjainkban honvédelmi szolgálatot jelent, tehát hazáját védi, aki selyemgubótermeléssel foglalkozik. Selyempetét, tenyésztőpapírt és tenyésztési utasítást ingyen küld a M. kir. Selyemtenyésztési Felügyelőség; Nagyvárad, Lukács Gy. u. 44 sz.

M Á V A U T M E N E T R E N D.

Érvényes 1944. április 25-től.

Szászrégen—Székelyudvarhely^{ről}/_{ra}

11	13	23	5	27	29	Állomások	20	14	4	16	18
—	—	c	d	e	i.	Szászrégen p. u.	é.	7:25,	—	17:50,	—
—	—	15:05,	18:30,	19:00,	22:10	Alsóbölkény	i.	6:50,	—	17:15,	—
—	—	15:41,	19:06,	19:36,	22:46	Nyáradremete	i.	6:03,	—	16:30,	—
—	—	16:25,	19:50,	20:20,	23:30	Szováta szöv.	i.	—	—	15:51,	—
—	—	—	20:29,	—	—	Szováta fürdő	é.	—	—	15:33,	—
—	—	—	20:35,	—	—	Szováta szöv.	é.	—	—	15:27,	20:30
7:20,	—	17	20:52,	—	—	Parajd p. u.	é.	—	12:30,	15:10,	17:20,
7:40,	9:35,	17:40,	21:10,	—	—	Korond	i.	—	11:59,	14:39,	16:49,
8:15,	10:09,	18:15,	21:44,	—	—	Szudvarhely m. j. ir.	i.	—	10:40,	13:20,	15:30,
9:30,	11:20,	19:30,	22:55,	—	—						

c — csak csütörtökön, d — csak kedden, szerdán, pénteken, szombaton és vasárnap, e — csak hétfőn és csütörtökön.

HIREK

— **Meghalt Gulyás Pál.** Gulyás Pál, a híres debreceni költő, 45 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. A népi irányú, nagytehetségű, mély látásokat hordozó költő halála nagy vesztesége irodalmunknak.

— **Leventeleányaink első fogadalomtétela.** Mint lapunk más helyén is olvasható, a székelyudvarhelyi leventeleány-csapat vasárnap, Hősök napján, az »örök magyar hősök szellemi találkozásán« teszi le — városunkban az első alkalommal — a leventeleányi fogadalmat, Tódor Julia kerületi leventeleány-vezető jelenlétében. Ezzel akarják leányaink bebizonyítani, hogy »A nő adja a rendíthetetlen bizonyosságát annak, hogy nemcsak látható, de láthatatlan oszlop is tartja és hordozza a világot« (Gertrud van la Fort). A levente-leányok figyelmét e helyről is külön felhívja M. Evangela városi leventeleány-vezető.

— **Anyakönyvi hírek.** Május 9—12-ig: *Születések:* Sáska László, Schifmayer Adolf (menekült), Pál Sándor, Lőrincz Hajnalka, primor tarcsafalvi Pálffy Sándor-Atilla. — *Házasságok kötött:* Horváth Ferenc—Király Mária. — *Halálozások:* özv. Nagy Sándorné Bayer Irma (73 éves), Gyárfás Juliánna (77), özv. Fenyédi Mihályné Simó Zsuzsanna (60 éves, Székelykeresztur), Kulcsár Ferike (7 hónapos). A menekültek közül: Moser Lorenz (56 év), Mauzovitsch Erzsébet (18 hó), Butsch Rochus (7 hó), Standinger Monika (2 év).

— **Lehet tábori csomagokat feladni.** A honvédezerkar főnöke újra engedélyezte a tábori postai címekre való magáncsomag-küldést, a régi feltetelek mellett. Romlandó élelmiszert és törékeny tárgyat (üveg) küldeni tilos. A pontos cím másolatát a csomagban belül is el kell helyezni. Súlyhatár 2 kilogramm.

— **A székelyudvarhelyi Vöröskereszt-fiók áldásos működése.** A Magyar Vöröskereszt országos elnöke a városi fiók elnökéhez írt f. hó 11-én kelt levelében elismerését és köszönetét fejezte ki az itt munkálkodó fiók áldásos munkájáért. Az országos elnök helyesli a költségvetést, mely szerint a jelentési időszak végén 8235-38 P. bevétele és 2725-67 P. kiadása volt a városi fióknak. A hadkészültségi tartalékalap jelenleg 3833 Pengő, míg a pénztári maradvány 1226-21 P. A vöröskeresztes iroda, a tudósító iroda és a polgári tudósító iroda felállításáról s az őszi magas összegű gyűjtésről is örömmel értesült az elnökség. — Külön elismerését fejezte ki az országos elnök dr. vitéz Bakk Elek főorvosnak, ki a kórházi személyzet és önkéntes ápolónők segítségével 188 véradót vizsgált ki. A rendezett tanfolyamokat szintén örömmel vette tudomásul az elnökség, — kívánva, hogy a vezetők és tagok Isten segítségével tovább is folytathassák munkájukat magyar hazánk javára s szenvedő embertársaink megsegítésére.

x **Bélyeggyűjteményeket,** régi magyar bélyegeket magas áron veszek. Cím a kiadóhivatalban.

— **A zsidólakások és zsidó ingatlanok ügye.** E hét végéig még folyik városunkban a zsidó lakások leltározása. Természetes, hogy amíg ez a munka el nincs végezve, lakáskiutalásról szó sem lehet. — Az illetékes hatóságok közlik, hogy lakást elsősorban a közalkalmazottak (ezek közül is a sokgyermekesek), azután a lakásnélküliek kaphatnak. Miután összesen mintegy 20—22 lakásról van szó, nyilvánvaló, hogy a 400 nál több igénylő igényeit kielégíteni nem lehet. A mai idők különben sem alkalmasak arra, hogy tényleges és komoly szükség nélkül, csupán saját kényelmüket nézve igényeljenek egyesek lakást maguknak. Egyes kirívóbb visszaélések hamarosan megszűnnek, mert a már elfoglalt lakások ügyét is újrendezik a megfelelő jogszabályok szerint. — Az ingóságokra vonatkozólag miniszteri rendelkezés még nem érkezett. Semmiesetre sem fognak azonban azok sem ingyenesen, sem protekció alapján kiosztatni. Az ügyek vezetésével megbízott dr. Kurucz Sándor városi aljegyző ezúton is közli, hogy aki ez ügyben öt protekció felhasználásával keresi meg, azt még jogos kérelem esetében is elutasítja.

— **Követendő példa.** Dr. Gönczy Gáborné szokásos névnap ünnepség megtartása helyett 100 pengőt ajánlott fel s az öt felkereső baráti körben a szokásos virágvitel helyett egy szál szekfü árát kérte az általa felfektetett gyűjtőívre feljegyezni. Dicséretre méltó és követendő eljárása folytán 315 pengőt juttatott el a Bajtársi Szolgálathoz, a hadbavonultak támogatására.

— **Küldjünk ujságot katonáinknak.** Kaptuk a következő szövegű tábori lapot: Kérjük az olvasó közönséget, hogy a már elolvasott »Székely Közélet« vagy bármely képeslapot, ha szükségük nincs rá, küldjék az alábbi tábori címre, hol kizárólag székely emberek szolgálnak, akik nélkülözik a szellemi táplálékot és az otthoni híreket. Szívességüket előre is hálásan köszönve, tisztelettel: Tábori posta: C. 222. Parancsnoksága.

— **Üveggyárat Székelyudvarhelynek.** A keddi ócskapiacra egy literes üvegért 1.40 pengőt kért az árusító. Borvizeinket üveg hiányában sehol sem árusíthatják. — Vizsont tudomásunk van arról, hogy eddig három ízben kérték az engedély megadását üveggyár létesítésére azok, akik a hozzájáruláson kívül semmi anyagi támogatást nem igényeltek. Kérésüket mindenkor visszautasították, mint »feleslegest«. A zsidó kapitalistáknak eddig valóban »felesleges« volt a konkurencia, — de vajjon ma nem lenne e időszerű és szükséges egy, az egész Székelyföldnek javát szolgáló székelyudvarhelyi üveggyár felállítása, — ha kell, állami segítség igénybevételével is?!

— **Megjelent a Magyar Szárnyak.** A közismert jó magyar repülő-szaklap legutolsó számában a fővárosunkat védő vadászipilóták hősi harcáról, Perley Lajosról, az ejtőernyőugrás nagymesteréről, az Európa elleni légitámadásról és annak elhárításáról olvasunk érdekes cikkeket. Az ágyus repülőgépekről is nagyobb cikk számol be. — A lap társ lapja, az Ifjú Repülő különösen a modellezők részére közöl kitűnő ismertetőket és model-rajzokat.

— **A vasárnapi ünnepségek.** Vasárnap, f. hó 21-én a Hősök napjával egyidejűleg ifjusági nap és leventeleány fogadalomtétel is lesz városunkban. Az ünnepségek sorrendje a következő: reggel 7 órakor zenés ébresztő. 1/2 9-től ifjusági kerékpárverseny. A verseny pályája az országzászlótól a vágóhidig terjedő utszakasz, amelyet 5 ízben kell befutnia a versenyzőknek. 10 órakor ünnepi istentisztelet. 1/4 12 kor ünnepély a Hősök terén, az országzászlónál. Az ünnepély alkalmával hőseinkről Szakáts Antal régens emlékezik meg, a fogadalmat tevő leventeleányokhoz pedig dr. Tóth István leventeegyesületi elnök szól. Ezután van leventeleányaink ünnepélyes fogadalomtétela, majd a leventefiúk és leányok felvonulása. Ezután történik meg a Kuvar tetői hősök sirjának megkoszorúzása. — Délután 2 órai kezdettel levente sportversenyek lesznek a sportpályán. Végül este 7 órakor a sportpályán levente-ifjaink táborfüze következik. Az érdeklődőket mindentüvé szeretettel hívják és várják.

— **Sipos Géza vallásánár új könyve.** »Utaid Uram mutasd meg« címmel a napokban jelent meg Sipos Géza vallásánár kis könyve, amely az egyetemes papság, a református gyónás, az igazi bűjt, Mária, a református szentek és a pokol és mennyország kérdéseiről beszél. A szép kiállítású, értékes könyvet az érdeklődők figyelmébe ajánljuk. Kapható városunk könyvkereskedéseiben.

— **A leomlott Küküllő part kijavítása.** A gát-szakadás miatt igen megromlott és már helyenként be is omlott sétatéri Küküllő part cövekelése érdekében városunk vezetősége pályázatot hirdet. Amennyiben a pályázat nem járna eredménnyel, a város házilag igyekszik megoldani a partomlás mielőbbi megakadályozását szolgáló cövekelést. — Különben az egész város közti Küküllő part kikövezése, a cigánysor mögötti rész kisajátítása és a hetipiac oda való áthelyezése is városunk vezetőségének tervei között van, sőt részben annak anyagi fedezete is biztosított, de a mostani anyag- és munkaerőhiány a tervek végrehajtását még gátolja. — Hir szerint hamarosan megoldást találnak a malomárok ügyében is.

— **Játszóhelyet gyermekeinknek!** Városszerte nap nap után látjuk különösen a szegényebb gyermeket poros külvárosi és még piszkosabb belső utcáinkon járni, játszani. Szívják a menekültek felvert porát, tapossák a port és piszkot. — Másfelől ott van szép sétaterünk, kitűnő levegőjével, nyíló gesztenyefáival, fűvel. Miért nem lehet a sétatér egy arra alkalmas részén nyilvános gyermekjátszóteret létesíteni, amelyen fű, homok, hinta, játékok és gondos felügyelet várják gyermekeinket?! Hiszen a leventék bizonyára el tudnák végezni a hely megtakarítását, homok hordását, játékszerek elkészítését. A leventeleányok vállalhatnák a felügyeletet. A szükséges anyag is kikerülhetne az adakozók jóvoltából. Sok jótékonyági szolgálatunk közül az egyik pedig vállalhatná az egész kivitelét és ellenőrzését, hiszen ez is Bajtársi Szolgálat, Vöröskereszt, Zöldkereszt és minden egyéb, — mert a magyar jövőd építő munkája.

SPORT

Vasárnap, f. hó 14-én mérte össze erejét a SZAC és a CSABA. Az első félidőben közepes iramu játék volt, amelyben azonban a CSABA egy gólt ért el. A második félidőben a SZAC lendületesen támadt, de gólt nem tudott elérni. Így az eredmény 1:0 maradt.

18-án, csütörtökön a TURUL és a CSABA 2:2 (0:1) arányban játszották le mérkőzésüket. Az első félidőben közepes-, a másodikban pedig erős iramu, változatos volt a játék.

— **Félelmetes hatása új magyar fegyverek.** A napokban bemutatták Kormányzó Urunknak a félelmetes hatása új magyar fegyvereket: a Zrinyi rohamágyut és a sorozatvetőt. Az új fegyverekkel az első lövés sorozatot Kormányzó Urunk tiszteletére lőtték ki.

— **Románia és a légitámadások.** A legújabb román összefoglaló jelentések szerint Románia területén az utóbbi időkben légitámadások miatt kerekaszámban 14.000 ház omlott össze vagy rongálódott meg súlyosan. A házak legnagyobb része nagyvárosi, illetve belvárosi épület.

— **Króm és wolframérc.** Mint tudjuk, a semleges államokra gyakorolt angolszász nyomás elsősorban a törökországi króm-szállítás és a spanyolországi wolframérc-szállítás ellen irányult, amelyeket sikerült is beszüntetni. A króm azért igen fontos hadianyag, mert az acélt igen ellentállóvá, főképpen pedig rozsdamentessé teszi. — A wolframérc elsősorban vilányegő szálakhoz szükséges, de nem utolsó sorban használják a hadiiparban rendkívüli teljesítőképességű keménysége miatt. Ágyucső furás, minden kemény, nehéz acélfuró-munka minden más anyagnál jobban végezhető az igen kemény wolframérc ötvözetekkel. — Mindkét anyagnak azonban nagyon alkalmas pótt anyagát is ismeri már a német hadiipar.

— **Tilos tüzet rakni az erdőben.** Erdőkben tüzet rakni, égő tárgyat, gyufát eldobni vagy tűzveszélyes világító eszközt használni szigorúan tilos. Az erdők szélétől számított száz méter távolságon belül és a tisztásokon csak írásbeli engedély alapján szabad nyílt tüzet rakni. Az erdész személyzet minden idegent kiutasít az erdőből, ha a kijelölt erdei és közutakon kívül találja őket, és az ellenszegülőkkel szemben eljárás indul.

— **Büntetés riasztó szolgálat megtagadása miatt.** Imecs Rozália sepsiszentgyörgyi lakos a házparancsnokkal szembehelyezkedve megtagadta az éjjeli riasztószolgálat teljesítését. A rendőrség 500 pengő pénzbüntetésre, illetve 10 napi elzárásra ítélte.

— **Még mindig az élen.** A régóta folyó, nagy nemzeti labdarugó-bajnoksági küzdelemben még mindig az élen halad Erdély két csapata: a nagyváradi NAC és a kolozsvári KAC. Nagyvárads első helye már végérvényesen biztosítva van, de Kolozsvár csapatának még erős ellenfelei vannak hátra. A sportkörök nagy érdeklődéssel figyelik a szokatlan érdekességű mérkőzést. A pünköszt utáni vasárnap dönti el a végleges eredményeket.

Csillagok és szégyenfoltok

A hadbavonultak hozzátartozói és a bombakárosultak részére való gyűjtések eredményeit, valamint az adakozók nyilvánosságra nem hozott, de földi fórumok előtt is nyilvántartott névsorát és adomány összegét olvasva először az öröm érzése fog el minket.

Ragyogó csillagok

Láttuk, hogy a Bajtársi Szolgálattal kapcsolatos gyűjtés eredményeként sebesült katonáink részére milyen meglepő mennyiségű ritka és drága élelmiszert: vaját, cukrot, tojást stb. gyűjtötték iparosasszonyaink. Hiszen csak a készen kapott keksz is 460 kilogramm volt! Másról azt olvassuk, hogy egy honvéd tiznapi zsoldját: 8 pengőt jutatta el egyik lapársunk útján a bombakárosultaknak. S a sok nagy és szép havonta megajánlott adomány között szerényen, de mégis ragyogva ott találjuk tisztviselőink fizetésének 10%-át is, — azokét a tisztviselőket, akiknek fizetése 2—300% al maradt mögötte a mai megélhetési viszonyoknak.

Sok, sok csillag ragyog a magyar égen, a magyar lelkekben. Áldozathozó mindennapi életet élő, s mégis más, nálunk elesettebbek számára mindig áldozni tudó kisemberek ezreinek hűséges szíve ragyog fel előttünk. S közöttük egy-egy messzi fényeskedő nagyobb csillag: a mai idők mélységes felelősségét megérző módos, tehetős emberek tiszta szivből fakadó, hozzájuk méltó áldozata. S minél jobban ragyognak ezek a csillagok, — mintha annál kevesebb látszana a vért és tüzet jelentő, pokoli vörös csillag fényéből...

Szégyenletes „példák”

De a magyar égen ragyogó csillagok mellett — sajnos — ott látjuk a magyarság szégyenfoltjainak sötét alakjait is. A kereskedőt, aki, noha több ház tulajdonosa s kitűnően menő üzlete van: havi 1 pengőt ad a Bajtársi Szolgálatnak. Meg a másikat, a vaskereskedőt, aki egyszerűen nem ad egy vasat sem. A jómódu, közismert vendéglős is ott szégyentelenkedik mellette, megtagadva a hadbavonultak hozzátartozóitól minden segítséget. De ott van a híres »vezetőférfiu« is, aki havi 10 pengővel véli ezt az ügyet megoldhatónak, — talán gyanus »üzletei« gyors vége miatt. Nem hiányzik a jómódu földbirtokos sem (B. A.), aki havi 1 pengőt ad, — meg a másikat (H. S.), aki a megígért 2 pengő helyett május hóra már csak 1.20-at adott, mert »nincs módjában többet adni«, — noha megbízható forrásból tudhatjuk, hogy a tej literéért tud 1 pengőt kérni.

Vagy szóljunk M. Gy. asztalosmesterről, aki több iparostársa előtt kijelentette, hogy »ő nem ad bombakárosultaknak semmit, neki se adjon senki!«, — s a megbotránkozásra még hozzátette, hogy »inkább iszik naponta egy literrel több bort, mint hogy egy deci árát odaadja« a nincsteléneknek!

Fekete csillag

A sárga csillag eltűnt városunkból, s a vörösnek is lehanyatlott. De vajjon nem lenne-e jó az ilyen szégyenfolt-emberek mellére, oda a sziv fölé fekete csillagot varratni? Legalább

mindnyájan tudnánk, kik azok, akik még ma is önző énjüknek élnek, mikor a megújulást és szabadulást váró haza és nemzet vivják lét-harcukat, — egyebek között az ő életüknek és vagyonuknak megvédése érdekében is.

Lapunk készen állt eddig s készen áll ezután is arra, hogy — egyéb híjján — a közmegejtés pellengéjére állítsa, ha kell nevükön megnevezve mindazokat, akik ilyen szégyenletes módon viselkednek ma, az egész embereket és teljes áldozatokat kívánó időkben.

(—a—)

NÉPMŰVELÉS

Magyar kötelességek

Részletek Dr. vitéz BAKK ELEK kórházi főorvosnak az iskolán kívüli népművelés téli előadásorozatára készült beszédéből.

A múlt számunkban a hétre jelzett EMKE filmautós falulátogatás közbejött akadályok miatt — sajnos — későbbre maradt. Nekünk pedig halaszthatatlanul sürgős a falvainkkal való találkozás, a magyar falu és város egymásratalálása, mert aki figyelemmel kíséri az eseményeket, aggodalommal látja, hogy a falu lelke beteg s orvosra vár. Időszerűnek ítéljük azért az elmúlt téli falumunkánk előadásai közül Bakk főorvos előadásának ismertetését, mert abban valóban a lelki orvos jelentkezik.

I.

Előadó közvetlen melegséggel tesz vallomást a város és falu, a tanult ember és földmives találkozásán arról, hogy ő is falusi emberek gyermeke, aki gyerek korában átélte a falu minden nehézségét és azokat soha el nem feledte, mert a tanulást, a több tudást mindig eszköznek és kötelezettségnek kell, hogy tekintse az ember arra, hogy falusi és munkás testvéreinek jobb boldogulásáért éljen.

Előadásából idézzük a következőket:

Nehézségek és adottságok

Manapság sok nehézséget, bajt látunk a falu életében. Ezen változtatni kell, hiszen a magyar emberben megvan az ehhez szükséges képesség. Miként egyik buza, bor vagy állatfajta jobb, mint a másik, úgy a magyar is az emberek világában a jobb fajtából való.

Itt van többek közt a székely ezermesterek példája, vagy a székelyföldi kisipar. Évszázadok óta egész Délkelet Európát mi láttuk el kiválóbbnál kiválóbb iparossal. Nagy szó ez, mert a legtöbb jó iparost a maga nemében művésznek tekinthetünk, aki

nagy értelemmel, izléssel, tudással és kitartó munkával végzi iparát.

Nos, látva, hogy az ilyen kiválóságot és sok munkát kívánó, de kevés jövedelmet adó ipari pályákon a magyarok ezrei voltak és vannak, — viszont a nem több képességet követelő, de kényelmesebb és óriási jövedelemmel járó kereskedelmi pályán magyar alig volt és van, gondolkozóba kell esnünk és rá kell jönnünk, hogy akármilyen nagy is az eszünk, nem vagyunk elég okosak. Mert kicsinyesek vagyunk, minden kiválóságunk mellett is »tökéletlenek«, azaz *tul maradiak egyes életfontos dologban*, és minden szorgalmunk és ügyességünk mellett sem vagyunk eléggé életrevalóak, s ha vagyunk is, csak a mindennapi kenyérig. *Mert nem vagyunk képességeinknek megfelelően eléggé nagy igényűek.*

Igaz, szép uri őskéleti magyar természetünkéből következik, hogy nem akarunk mindent csak a magunk számára megkaparítani, hogy engedünk boldogulni másokat is. De ezek a »mások«, ezek az »izraeliták« tulságosan éltek, *vissza is éltek* a magyar türelmességgel, a mi összenemtartásunkkal szemben ők viszont tulságosan és tul ügyesen összetartottak.

A maradiság büne

Ha maradiságunkra utalok, eszembe jut gyermekkoromból falunk orgona-szentelő ünnepe. A 916 os betöréskor tönkrement orgona helyett Pál Tamás adományából új orgonát csináltatott Boldogfalva, s az avató ünnepség díszében felszólt az orgonaépítő is, valami Aschenk nevezetű derék brasoói öreg szász, és azt mondta, hogy 40 évvel ezelőtt járt még Udvarhelyen, s míg ezen idő alatt Brassó hatalmas virágzó várossá fejlődött, addig Udvarhely viszont éppenséggel semmit sem haladt. Ezt mondta ő, — és szégyenkezve hallgattam én.

Figyeljük meg a szászok nagy-szerű mezőgazdasági haladását is. A szász falvakban ezelőtt 60—70 évvel a mezőgazdálkodás és állattenyésztés éppen olyan fokon állott, mint ma nálunk. Csakhogy ők tanulmányozták Németországban, Dániában és Hollandiában a mezőgazdasági viszonyokat, és ami ott már bevált, fenntartás nél-

kül átvették, megtanulták, mert volt bennük összetartás és fegyelem. És ma állattenyésztés, mezőgazdálkodás tekintetében egy világ választja el ezeket a szász falvakat a székelyföldi viszonyoktól. Igaz, hogy jómód tekintetében is ég és föld a különbség!

A legesenyőbb magyar hiba

Melyik a legesenyőbb magyar hiba? Szerintem az, hogy nem szeretjük eléggé egymást mi magyarok, nem tartunk össze. Ha egyik közülünk halad: ahelyett, hogy örülnénk, ezer irigye támad. A magyar falu széthúzása, egymás elleni áskálódása meg egyenesen kétségbeejtő volna, ha nem tudnók, hogy a magyar falu lelke mélyén mégis csak összetartó, a bajjutottakat közös összefogással, kalákával kíségető, s hogy a mai állapotok csak átmenetiek, jórészt konkolyhíntők és az alkohol eredménye.

Minden kicsiséggel törvényre megyünk, s örökösödés esetén inkább mindkettő része rámegegy, de egyik sem enged valóságos vagy vélt igazából. Pedig az egész keresztény világ mindennapi imájában is ez a gyönyört mondhat áll: — »...miként mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek«. A szülő nem megbocsát-e a rossz gyermekeinek is, mert szereti őket?

Vajha néznénk arra, hogy mindnyájunk édesanyja, a Magyar Haza, milyen példát szolgáltatott nekünk, amikor elnézte sokak hibáját, olyanokét, akik a megszállás nagy nemzeti csapása idején a nehéz időkben megtántorodtak! Mint szerető szülő vette tekintetbe, hogy az elmúlt sorscsapások alatt az egész magyarság nagyon szenvedett, sokszor még az erősek számára is igen nagy volt a megpróbáltatás, — és most mikor minden magyarok összefogására van szükség, mint tékozló fiút, visszafogadja még a nagy bűnösöket is. Igen..., de csak a *megtérőket*, akik jóvá akarják tenni hibáikat!

Hogy aztán ezek nagyrésze ezt nem értette meg, és melveregetésben, szemtelen tolakodásban, hangos hitványkodásban és az alattomos elleneséges propaganda terjesztésében ma is ezek járnak elül, — az más kérdés. Mindenkinek tudnia kell azonban, hogy a Magyar Állam ha nem is sujtott vagy jutalmazott minden esetben azonnal, — de számontartotta és számontartja a hűségeseket és hitványokat egyaránt, és a meg nem térőknek jaj lesz az itéletnapja; jaj lesz azoknak, akikről a mostani újabb élet halálra menő erőpróbánk idején kiderül, hogy a szent magyar nemzeti közösséget meg kell tisztítani az ő fertőző szennyüktől!

(Folytatjuk.)

— A munkásbiztosító intézetek kormánybiztosai. Országunk lakossága nagy örömmel értesült arról, hogy az Országos Társadalombiztosító Intézet (OTI) és a Magánalkalmazottakat Biztosító Intézet (MABI) eddigi önkormányzatát egy kormányrendelet felfüggesztette, s ez intézetek élére kormánybiztosokat állított Szombatfalvi Majthényi Miklós dr. és Szakall Aladár dr. személyében. Így bizonyára jól utrafognak találni a hatalmas bérházakat építő, de munkásaink, tisztviselőink biztosítását igen könnyen vevő, sok panaszra okot adó intézeteink.

— Gandhi életbenmaradásához kevés a remény. Az angol fogságban levő Mahatma Gandhinak, India legnagyobb emberének és vezérének állapota az utóbbi időkben annyira súlyosbodott, hogy életbenmaradásához már kevés a remény. Gandhi esetleges halála egészen új fordulatot hozhat India életében.

Szerkesztői üzenetek

— Székelykeresztúri barátainknak. Cikkeitek miért késnek? Minden Keresztúrt és vidékét érdeklő hír beküldését mielőbb és szeretettel várjuk.

Felelős szerkesztő:

Tompa László

Felelős kiadó:

Ifj. dr. Jodál Gábor

Nyomtatott: ifj. dr. Jodál Gábor könyvnyomdájában Székelyudvarhelyen